

Kodeks ravnanja

izvajalcev javnih elektronskih
komunikacijskih storitev
za zaščito uporabnikov

Izdal:
Gospodarska zbornica Slovenije,
Združenje za informatiko in
telekomunikacije, Dimičeva 13, 1504
Ljubljana

Oblikovanje in fotografija:
Bojan Senjur

Naklada:
1000 izvodov

Tisk:
Present d.o.o.

Ljubljana, februar 2013

KODEKS RAVNANJA IZVAJALCEV JAVNIH ELEKTRONSKIH KOMUNIKACIJSKIH STORITEV

Uporaba javnih elektronskih komunikacijskih storitev (interneta, mobilnih naprav, ipd.) je danes za večino prebivalstva Slovenije del vsakodnevne izkušnje. Življenje brez omenjenih elektronskih komunikacijskih storitev in tehnologij si že težko predstavljamo. Hiter razvoj tehnologije omogoča uporabniku večji nabor dodatnih storitev, ki pa hkrati z dodano vrednostjo za uporabnika predstavljajo tudi nevarnosti oziroma možnosti za zlorabo.

Zaradi pomanjkanja znanja in naivnosti so lahko tarča tovrstnih zlorab vsi uporabniki javnih elektronskih komunikacijskih storitev, posebej ogrožene pa so skupine mladostnikov in starejših oseb.

1. KODEKS IN NJEGOV NAMEN

Kodeks ravnanja izvajalcev javnih elektronskih komunikacijskih storitev (v nadaljevanju: Kodeks) je samoregulativni dokument, ki je oblikovan za uporabo na slovenskem trgu javnih elektronskih komunikacijskih storitev in je sestavljen v skladu z veljavno evropsko in nacionalno zakonodajo.

Pripravili, uskladili in podpisali so ga predstavniki javnih elektronskih komunikacijskih storitev z namenom:

- izboljšanja zaščite uporabnikov pred morebitnimi kibernetскими nevarnostmi, ki bi škodovala uporabnikovemu telesnemu, duševnemu ali moralnemu razvoju ali pa bi uporabnikom škodovala v finančnem smislu;
- omogočanja primernih in dobrih razmer za razvoj uporabnosti z nudenjem podpore uporabnikom, staršem mladostnikov in drugim skrbnikom;
- zagotavljanja varnejše rabe mobilnih naprav, še posebej pri otrocih in mladostnikih do 18. leta

in starejših, ki zaradi pomanjkanja znanja slabše poznajo kibernetске nevarnosti.

Kodeks predstavlja nadgradnjo obstoječega Samoregulacijskega kodeksa ravnanja operaterjev mobilnih javnih elektronskih komunikacijskih storitev o varnejši rabi mobilnih telefonov s strani otrok in mladostnikov do 18 let, ki so ga 31. 3. 2009 podpisali predstavniki Združenja za informatiko in telekomunikacije pri GZS ter slovenski operaterji mobilne telefonije. Omenjeni Kodeks predstavlja nadgradnjo podpisanega Evropskega pravnega okvirja za varnejšo rabo mobilnih telefonov pri mladostnikih in otrocih (*European Framework for Safer Mobile Use by Younger Teenagers and Children*), ki ga je 6. 2. 2007 v Bruslju podpisalo 15 predstavnikov evropskih operaterjev, članic GSM združenja (*GSM Association - GSMA*).

Evropski operaterji in ponudniki vsebin so v večini držav Evropske Unije razvili nacionalne in podjetniške pobude za zagotovitev varnejše rabe javnih elektronskih komunikacijskih storitev.

Samozaveze, zapisane v tem Kodeksu, predstavljajo minimalno raven zaščitnih ukrepov za zagotavljanje varnejše rabe javnih elektronskih komunikacijskih storitev pri uporabnikih. Podpisniki Kodeksa pa sprejemajo tudi druge ustrezne ukrepe za doseg istega cilja.

Podpisniki Kodeksa:

- izjavljajo, da so družbeno odgovorne osebe, ki prepoznavajo potrebo po zaščiti uporabnikov pred škodljivimi vsebinami, ki bi škodovalе njihovu telesnemu, duševnemu in moralnemu razvoju;
- se zavedajo, da morajo za doseg ciljev Kodeksa sodelovati z vladnimi in nevladnimi organizacijami in drugimi organizacijami za zaščito uporabnikov;

- prepoznavajo potrebo po podpori staršem in drugim skrbnikom za zagotavljanje varnejše rabe javnih elektronskih komunikacijskih storitev pri otrocih in mladostnikih do 18. leta ter starejšim, manj izobraženim starostnim skupinam;
- se bodo z namenom primerne uresničevanja določb Kodeksa enkrat letno sestali na evalvacijskem sestanku.

2. SLOVAR IZRAZOV

OPERATER JAVNIH ELEKTRONSKIH KOMUNIKACIJSKIH STORITEV (v nadaljevanju Operater): fizična ali pravna oseba, vpisana v register operaterjev pri Agenciji za pošto in elektronske komunikacije Republike Slovenije, ki svojim uporabnikom ponuja javne elektronske komunikacijske storitve preko svojega elektronskega javnega komunikacijskega omrežja ali javnega elektronskega komunikacijskega omrežja drugega Operaterja.

MOBILNA NAPRAVA: med mobilne naprave uvrščamo predvsem naprave, ki imajo prilagojen operacijski sistem kot so iOS, Android, BlackBerry OS, Windows mobile in so mobilne (mobilni telefoni, tablični računalniki, ipd.). V to kategorijo se lahko uvrsti tudi vse naprave, ki se lahko prenašajo in dostopajo do interneta brez fizične povezave - brezžično (torej tudi prenosniki, prenosne igralne konzole, industrijski čitalci, ipd.).

MOBILNI TELEFON: v ta sklop sodijo tako mobilni telefoni, ki so namenjeni zgolj klicanju in pošiljanju kratkih sporočil, kot tudi sodobni, t. i. pametni mobilni telefoni, ki predstavljajo sodobno komunikacijsko napravo in ki poleg klicanja in pošiljanja kratkih sporočil preko mobilnih omrežij omogočajo še kopico dodatnih funkcij, ki izhajajo predvsem iz poveztljivosti z internetom in so podobne funkcijam osebne računalnika.

GSM: kratica za *Global System for Mobile Communications* predstavlja sinonim za mobilne komunikacije.

UPORABNIK: uporabnik javnih elektronskih komunikacijskih storitev (npr. otroci in mladostniki do 18. leta, splošna populacija, starejši).

LASTNE VSEBINE: vsebina, ki jo Operater ponuja uporabnikom preko javnih elektronskih komunikacijskih storitev.

VSEBINE TRETJIH: je katera koli ne-lastna vsebina javnih elektronskih komunikacijskih storitev, ki jo pogodbeni ponudnik storitev ponuja uporabnikom in je dostopna preko javnih elektronskih komunikacijskih storitev v kakršni koli obliki in na kakršen koli način.

MOBILNE VSEBINE: katera koli vsebina, dostopna preko mobilne naprave v kakršni koli obliki in ponujena na kakršen koli način.

ŠKODLJIVE VSEBINE: vsebina z nasilno, igrano, erotično in/ali seksualno naravo, ki je zakonita, vendar zaradi posebnih značilnosti lahko škoduje otrokom in mladostnikom do 18. leta, tako da resno ogrozi njihov telesni, duševni in moralni razvoj. To je vsebina, ki je primerna le za odrasle.

NEZAKONITA VSEBINA: vsebina elektronskih komunikacijskih storitev, ki je v nasprotju z evropsko in slovensko zakonodajo.

PODPISNIKI: Operaterji ali katera koli druga stran, ki pristopi k temu Kodeksu s svojim podpisom.

PONUDBNIK VSEBIN: katera koli fizična ali pravna oseba, ki je v pogodbenem razmerju z Operaterjem in ki ponuja vsebine.

VSEBINA PONUDNIKA VSEBIN: vsebina, ki jo ponudnik vsebin nudi na podlagi dogovora z Operaterjem.

3. LASTNE VSEBINE

Vsebine, ki jo Operater ponuja uporabnikom preko javnih elektronskih komunikacijskih storitev, se razvrščajo na podlagi naslednjih meril.

3.1 Razvrščanje lastnih vsebin

3.1.1 Določitev splošnih meril za razvrščanje lastnih vsebin

Vsak podpisnik Kodeksa, ki upravlja z vsebinami, samoreglativno razvršča lastne vsebine po splošnih merilih in standardih razvrščanja lastnih vsebin, ki so v skladu s slovensko zakonodajo ter s splošno priznanimi družbenimi in moralnimi normami.

3.1.2 Razvrščanje škodljivih vsebin

Podpisniki Kodeksa, ki upravljajo s škodljivimi vsebinami, se zavezujejo, da bodo škodljive vsebine razvrščali skladno s *Priročnikom in s smernicami za razvrščanje vsebin za odrasle*, ki je priloga in sestavni del tega Kodeksa.

3.1.3 Vrste vsebin

Ob upoštevanju splošno priznanih družbenih in moralnih norm in določil prejšnjih točk se podpisniki tega Kodeksa, ki upravljajo z vsebinami, zavezujejo, da bodo na jasn in nedvoumen način ločevali vsebine, ki so primerne za vsakogar (splošne vsebine), in vsebine, ki so škodljive otrokom in mladostnikom do 18. leta (škodljive vsebine). V zvezi z nudenjem elektronskih komunikacijskih storitev se Operaterji, podpisniki Kodeksa, zavezujejo, da bodo identificirali vse vrste lastnih vsebin in svoje uporabnike na ustrezen način opozarjali, katere so škodljive za otroke in mladostnike do 18. leta.

3.1.4 Nadzor dostopa

Z ustreznimi sredstvi nadzora dostopa in samoregulacijo lastnih vsebin se bodo Operaterji po svojih najboljših močeh trudili nuditi staršem in drugim skrbnikom možnost upravljanja z vrstami vsebin, do katerih lahko dostopajo otroci in mladostniki do

18. leta. Da bi staršem in drugim skrbnikom omogočili nadzor nad dostopom do škodljivih vsebin, bodo Operaterji škodljive vsebine ločili od preostalih tako, da bodo jasno prepoznavne in dostopne le z ustreznim načinom dostopa. Operaterji, podpisniki tega Kodeksa, se zavezujejo, da bodo staršem in drugim skrbnikom omogočili, da lahko za svoje otroke in mladostnike do 18. leta uporabijo ustrezna sredstva nadzora ali zapore dostopa do škodljivih vsebin. Mehanizmi nadzora se lahko razlikujejo glede na razpoložljive tehnične rešitve Operaterjev, vendar upoštevajo smernice in namen tega Kodeksa.

3.2 Ozaveščanje

Glede na odgovornost staršev in drugih skrbnikov za vzgojo njihovih otrok, zapisano v Ustavi Republike Slovenije in v veljavni zakonodaji, podpisniki tega Kodeksa sprejemajo zavezo, da bodo starše in druge skrbnike po svojih najboljših močeh ozaveščali o škodljivih vsebinah in razpoložljivih sredstvih nadzora dostopa do tovrstnih, za otroke in mladostnike do 18. leta škodljivih vsebin. Podpisniki Kodeksa bodo staršem, skrbnikom in drugi zainteresirani javnosti zagotavljali nasvete in informacije glede uporabe vsebin izvajalcev elektronskih komunikacijskih storitev in ukrepov, ki jih lahko uporabijo za izvajanje varnejše rabe teh vsebin. Vsak podpisnik tega Kodeksa se zavezuje, da bo na svojih spletnih straneh objavljajal koristne informacije izobraževalne narave v zvezi z vsebino tega Kodeksa, namenjene javnosti.

3.3 Uveljavitev določil Kodeksa

Podpisniki Kodeksa, ki upravljajo z vsebinami, prevzemajo odgovornost za njegovo uveljavitev in se zavezujejo sprejeti ustrezne ukrepe za doseg ciljev, zapisanih v Kodeksu, skladno s tehničnimi zmožnostmi in razpoložljivimi sredstvi.

Ker lahko Operaterji nadzorujejo le lastne vsebine, le zanje prevzemajo polno odgovornost.

Podpisniki tega Kodeksa se bodo zavzemali, da njihove lastne vsebine ne bodo v nasprotju s sprejetimi smernicami Kodeksa in da ne bodo vsebovale kakršnega koli elementa diskriminacije.

4. VSEBINE TRETJIH

V tem primeru Operaterji niso ponudniki vseh vsebin, ki so dostopne njihovim uporabnikom, zato prevzemajo le posredno odgovornost za vsebine tretjih, ki so z njimi v kakršnem koli pogodbenem razmerju. Operaterji sprejemajo obvezo, da bodo ponudnike vsebin, s katerimi so v pogodbenih razmerjih, seznanili z vsebino Kodeksa ter jih pozvali, da pristopijo k njegovemu podpisu in doslednemu spoštovanju.

5. NEZAKONITE VSEBINE

Izvajalci javnih elektronskih komunikacijskih storitev bodo sodelovali s pristojnimi državnimi organi Republike Slovenije in nedržavnimi ustanovami pri izvrševanju svojih dolžnosti po veljavni slovenski zakonodaji v boju proti nezakonitim vsebinam.

6. POBUDE IN PREDLOGI V ZVEZI Z IZVRŠEVANJEM KODEKSA

Kdor koli, ki upravičeno misli, da podpisnik Kodeksa krši določila tega Kodeksa, lahko predloži morebitnemu kršitelju pisni predlog za odpravo domnevnih kršitev. Ponudniki javnih elektronskih komunikacijskih storitev in tretje osebe, ki so podpisniki tega Kodeksa, morajo javno objaviti elektronski naslov, na katerega lahko uporabniki posredujejo svoje pobude in predloge v zvezi z izvrševanjem določil tega Kodeksa.

Podpisniki tega Kodeksa se zavezujejo, da bodo v

razumnem času obravnavali in posredovali odgovore na prejete pobude in predloge.

7. KONČNA DOLOČILA

Pristop h Kodeksu se izvede s podpisom zakonitih zastopnikov ali pooblaščenih predstavnikov podpisnikov. Sprejeti Kodeks se lahko zaradi potrebe po posodobitvi v skladu z razvojem kadar koli spremeni in dopolni, vendar le s pisnim soglasjem vseh podpisnikov. Seznam podpisnikov Kodeksa je objavljen na spletni strani Združenja za informatiko in telekomunikacije pri Gospodarski zbornici Slovenije.

8. PODPISNIKI KODEKSA

(po abecednem vrstnem redu)

- Amis d.o.o.
- Debitel d.d.
- Izi mobil d.d.
- Si.mobil d.d.
- Telekom Slovenije d.d.
- Telemach širokopasovne komunikacije d.o.o.
- Tušmobil d.o.o.
- T-2 d.o.o.

9. PODPORNICI KODEKSA

(po abecednem vrstnem redu)

- Agencija za pošto in elektronske komunikacije Republike Slovenije
- Akademsko in raziskovalna mreža Slovenije –ARNES
- Center za varnejši internet SAFE.SI
- Informacijski pooblaščenec
- Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede
- Združenje za informatiko in telekomunikacije pri GZS

Združenje za informatiko
in telekomunikacije